

Vergaderjaar 2025-2026

28 165

Deelnemingenbeleid Rijksoverheid

BF

VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 18 november 2025

De vaste commissies voor Financiën¹ en voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei² hebben nader schriftelijk overleg gevoerd met de minister van Financiën over **afschaffen uitbrengen jaarverslagen beheer staatsdeelnemingen, vraag over TenneT Duitsland en integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen**. Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brieven van 22 oktober 2025.
- De antwoordbrief van 17 november 2025.

De griffier voor dit verslag,

Karthus

¹ Samenstelling:

Kroon (BBB) (*ondervoorzitter*), Van Wijk (BBB), Griffioen (BBB), Martens (GroenLinks-PvdA), Crone (GroenLinks-PvdA), Karimi (GroenLinks-PvdA), Van Gurp (GroenLinks-PvdA), Rosenmöller (GroenLinks-PvdA), Van Ballekom (VVD) (*voorzitter*), Van der Linden (VVD), Vogels (VVD), Bovens (CDA), Bakker-Klein (CDA), Aerdts (D66), Moonen (D66), Van Strien (PVV), Baumgarten (JA21), Van Apeldoorn (SP), Holterhues (ChristenUnie), Van den Oetelaar (FVD), Schalk (SGP), Hartog (Volt), Van der Goot (OPNL), Van Rooijen (50PLUS), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Walenkamp (Fractie-Walenkamp), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers)

² Samenstelling:

Van Gasteren (BBB), Kroon (BBB), Van Langen-Visbeek (BBB) (*ondervoorzitter*), Panman (BBB), Crone (GroenLinks-PvdA), Kluit (GroenLinks-PvdA) (*voorzitter*), Thijssens (GroenLinks-PvdA), Van Gurp (GroenLinks-PvdA), Van Ballekom (VVD), Straus (VVD), Petersen (VVD), Bovens (CDA), Prins (CDA), Aerdts (D66), Dittrich (D66), Van Strien, (PVV), Baumgarten (JA21), Van Aelst-den Uijl (SP), Holterhues (ChristenUnie), Dessing (FVD), Schalk (SGP), Perin-Gopie (Volt), Van der Goot (OPNL), Van Rooijen (50PLUS), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Walenkamp (Fractie-Walenkamp), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers)

BRIEF VAN DE VOORZITTERS VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR FINANCIËN EN VOOR ECONOMISCHE ZAKEN / KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de minister van Financiën

Den Haag, 22 oktober 2025

De leden van de vaste commissies voor Financiën en voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei hebben met belangstelling kennisgenomen van uw reactie op het eerdere verzoek om het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen te blijven verstrekken. In deze reactie geeft u te kennen dat u aan het einde van het voorjaar een brief stuurt aan de Tweede Kamer waarin u rapporteert over de invulling van de aandeelhoudersbevoegdheden voor de staatsdeelnemingen.

De leden van de commissies waarderen uw toelichting op de wijze waarop informatie over staatsdeelnemingen door u zal worden aangeboden. Waar u aangaf voornemens te zijn in het voorjaar eenmalig een overzicht van het beheer van de staatsdeelnemingen te verstrekken, achten de commissies het wenselijk dat dit overzicht jaarlijks wordt aangeboden. Dat stelt het parlement beter in staat haar controlerende rol uit te oefenen.

De commissies hechten daarnaast aan een integraal en toegankelijk overzicht van de manier waarop publieke middelen worden ingezet. Om die reden verzoeken de commissies u om naast het jaarlijks overzicht van staatsdeelnemingen ook een jaarlijks overzicht te verstrekken van fondsen en garanties waarin de Staat een rol heeft.

De commissies zien uit naar uw reactie op bovenstaand verzoek en ontvangen deze graag uiterlijk **binnen vier weken**.

W.T. van Ballekom
Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën

S.M. Kluit
Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei

BRIEF VAN DE VOORZITTERS VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR FINANCIËN EN VOOR ECONOMISCHE ZAKEN / KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de minister van Financiën

Den Haag, 22 oktober 2025

De leden van de vaste commissie voor Financiën en de vaste commissie voor Economische Zaken/ Klimaat en Groene Groei hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Financiën van 24 september 2025 met betrekking tot de keuze voor deelname private investeerders in TenneT Duitsland.³ De leden van de fractie van **JA21** hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen en opmerkingen. De fractie van **BBB** sluit zich aan bij de vragen en opmerkingen van JA21.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van JA21

In de brief van 24 september jl. heeft de minister een overzicht opgenomen van alle reserveringen voor TenneT Duitsland die momenteel in de Rijksbegroting zijn opgenomen, zonder rekening te houden met de verkoop. De leden van de fractie van **JA21** vragen zich af wat de verkoop van Tennet betekent voor de verplichtingen op de Rijksbegroting ten aanzien van Tennet. Zij ontvangen graag een overzicht van de toekomstige reserveringen/verplichtingen tot en met 2030.

De commissies zien uit naar de beantwoording van bovenstaande vragen en ontvangen deze graag uiterlijk **binnen vier weken**

W. T. van Ballekom

Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,

S.M. Kluit

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei

³ *Kamerstukken I 2025/2026, 28 165, BD*

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 november 2025

Via deze Kamerbrief kom ik terug op drie verzoeken/vragen van de Eerste Kamer rondom staatsdeelnemingen. Het betreft de volgende drie verzoeken/vragen: (1) nadere vragen afschaffen uitbrengen jaarverslagen beheer staatsdeelnemingen, (2) vraag naar aanleiding van Kamerbrief over TenneT Duitsland en (3) toezegging Notitie over integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen.

1. Nadere vragen afschaffen uitbrengen jaarverslagen beheer staatsdeelnemingen⁴

De vaste commissie voor Financiën en voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei vragen de minister om jaarlijks in het voorjaar een brief te sturen over de invulling van de aandeelhoudersbevoegdheden voor de staatsdeelnemingen. Via deze brief kan ik bevestigen dat deze brief elk jaar verstuurd zal worden.

Daarnaast vroeg de vaste commissie om een jaarlijks overzicht te verstrekken van fondsen en garanties waarin de staat een rol heeft. Er wordt ieder jaar bij zowel de Miljoenennota als het Financieel Jaarverslag van het Rijk reeds een totaaloverzicht gepubliceerd van de garanties die door het Rijk zijn verstrekt. Deze is te vinden in de bijlage Overzicht risicoregelingen van het Rijk. In de Miljoenennota 2024 en Miljoenennota 2026 is een totaaloverzicht van de fondsen gepubliceerd (bijlage Fondsenoverzicht). Al deze gegevens zijn ook te vinden in de departementale begrotingen.

2. Vraag naar aanleiding van Kamerbrief over TenneT Duitsland⁵

De leden van de fractie van JA21 hebben naar aanleiding van de Kamerbrief over TenneT Duitsland vragen gesteld⁶. De leden vragen zich af wat de verkoop van TenneT betekent voor de verplichtingen op de Rijksbegroting ten aanzien van TenneT. Zij ontvangen graag een overzicht van de toekomstige reserveringen/verplichtingen tot en met 2030.

Zoals in de Kamerbrief van september 2025⁷ aangegeven, is de transactie pas afgerond als aan alle opschortende voorwaarden is voldaan, de verwachting is dat dit in de eerste helft van 2026 plaatsvindt. Na afronding worden de budgettaire consequenties bij het eerst volgende begrotingsmoment verwerkt. Hierbij zullen de volgende aanpassingen plaatsvinden:

- De volledige reservering in de Rijksbegroting van € 7,3 miljard voor kapitaalstortingen in TenneT Duitsland zal komen te vervallen. Een gedeelte van deze reservering stond in de begroting van 2025. Dit komt bij de Najaarsnota al te vervallen. Deze middelen zijn niet-saldorelevant en een vrijval levert geen budgettaire ruimte op.
- De tijdelijke lening voor TenneT Duitsland voor 2026 kan deels vrijvallen. De mate waarin de lening komt vrij te vallen is afhankelijk van wanneer de afronding van de transactie in 2026 plaatsvindt. Hoe later deze volledig wordt afgerond, hoe minder er vrij komt te vallen.

3. Toezegging Notitie over integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen

Op 15 oktober 2024 is in een mondeling overleg aan de heer Kroon (lid van de BBB-fractie) toegezegd dat de minister zal terugkomen op de integrale besluitvorming in samenhang met de governance bij staatsdeelnemingen. In mijn brief van 19 december 2024 aan de Tweede Kamer⁸

⁴ Kamerstukken I 2025-2026, 17 8581, BD

⁵ Kamerstukken I 2025-2026, 28 165, BD

⁶ Kamerstukken I 2025-2026, 17 8556, BD

⁷ Kamerstukken II 2025-2026, 28165, nr. 466

⁸ Kamerstukken II 2024-2025, 28 165 nr. 433

waar de Eerste Kamer een afschrift van heeft ontvangen, heb ik hier uitgebreid bij stilgestaan. Via deze Kamerbrief verstuur ik op uw verzoek u de betreffende passages.

Investeringsagenda

TenneT opereert zowel in Nederland als Duitsland in een gereguleerde markt. Hieronder wordt uiteengezet hoe de investeringsagenda van TenneT in Nederland en Duitsland tot stand komt en hoe het besluitvormingsproces verbeterd kan worden.

1. 1. Totstandkoming van de investeringsagenda van TenneT Nederland.

De investeringsagenda voor TenneT Nederland volgt uit haar wettelijke taken die zowel Europees⁹ als nationaal¹⁰ zijn vastgelegd. Onder haar wettelijke taken vallen onder andere het beheren, onderhouden en uitbreiden van het hoogspanningsnet en te voorzien in veilig en betrouwbaar transport van elektriciteit. In de Investeringsplannen (IP's) geeft TenneT inzicht in de investeringen die de komende tien jaar nodig zijn, zowel voor het net op land als het net op zee, om aan haar wettelijke taken te voldoen. Dat betekent dat de investeringsagenda van TenneT grotendeels gedreven wordt door de IP's. De overheid stelt eisen aan deze IP's in de Elektriciteitswet 1998 en onderliggende regelgeving. De staat als aandeelhouder heeft daarentegen geen directe invloed op het vaststellen van deze IP's, wel heeft de staat een goedkeuringsrecht bij investeringen hoger dan € 200 mln.

Het IP Net op Land wordt iedere twee jaar vastgesteld.¹¹ Hierin worden alle noodzakelijke uitbreidings- en vervangingsinvesteringen opgenomen. TenneT komt tot deze investeringen aan de hand van scenario's, maar ook door een analyse van de staat van het net en directe klantaanvragen. De scenario's moeten o.a. rekening houden met overheidsbeleid.¹² TenneT modelleert aan de hand van scenario's de verwachte toekomstige vraag en aanbod van elektriciteit en andere modaliteiten. De hiervoor omschreven analyse, scenario's en klantaanvragen worden gebruikt om de verwachte knelpunten op het bestaande hoogspanningsnet te identificeren. Per algemene maatregel van bestuur en ministeriële regeling stelt de minister van Klimaat en Groene (KGG) verder vast waaraan investeringsplannen moeten voldoen.¹³

Voor het IP Net op Zee wordt niet met scenario's gewerkt zoals bij het IP Net op Land. In plaats daarvan stelt de minister van KGG het ontwikkelkader wind op zee vast, na akkoord van de ministerraad. In dit ontwikkelkader wordt de ontwikkeling van het net op zee opgenomen, welke vervolgens landt in het investeringsplan van TenneT. Het ontwikkelkader is afhankelijk van het beleid dat KGG maakt. KGG schetst de kaders van waar, wanneer en met welke omvang windparken kunnen worden gerealiseerd. Het ontwikkelkader is voorbereid in overleg met TenneT en de windsector en wordt aangepast als daar aanleiding toe is.

De Autoriteit Consument en Markt (ACM) en de minister van KGG toetsen de IP's vervolgens. KGG toetst alleen het IP op land. De ACM toetst of de investeringen noodzakelijk zijn en of de netbeheerder in redelijkheid tot het IP heeft kunnen komen. De ACM kan de netbeheerder verplichten het IP aan te passen als de ACM dit op basis van haar toets nodig acht. Onder de Elektriciteitswet 1998 toetst de minister van KGG of voldoende rekenschap is gegeven aan de ontwikkelingen in de energiemarkt. Onder de nieuwe Energiewet zal deze toetsende bevoegdheid vervallen om beter aan te sluiten bij Europese regelgeving. KGG behoudt wel de bevoegdheid om vooraf regels te stellen aan de IP's. Wanneer de IP's zijn vastgesteld worden de investeringen noodzakelijk geacht en zijn de netbeheerders deze volgens de Elektriciteitswet 1998 wettelijk verplicht uit te voeren. In een volgend IP is het echter wel mogelijk dat investeringen wijzigen, dit moet dan worden toegelicht door TenneT.

⁹ Artikel 40 Elektriciteitsrichtlijn (EU) 2019/944.

¹⁰ Artikel 16 Elektriciteitswet 1998.

¹¹ Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas, artikel 2.3.

¹² Zie Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas. Hierin staat ook waaraan de scenario's verder moeten voldoen.

¹³ Zelfde AMvB als eerder.

1. 2. Totstandkoming investeringsplannen voor TenneT Duitsland

In Duitsland wordt ook iedere twee jaar een investeringsplan gemaakt. Dit is het Netzentwicklungsplan (hierna: NEP). Het NEP wordt eveneens opgesteld middels scenario's door TenneT en de andere drie landelijke netbeheerders (50Hertz, Amprion en Transnet). Het beleidsministerie Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz (BMWK) en de toezichthouder Bundesnetzagentur (BNetzA), toetsen of de investering noodzakelijk en doelmatig is. De BNetzA kan het NEP nog aanpassen. BMWK toetst vervolgens of er voldoende rekenschap is gegeven aan de ontwikkelingen van de energiemarkt. Daarna wordt het NEP vastgesteld door de Bundestag waarmee de investeringen uit het NEP wettelijk verplicht zijn en vervolgens landen in de investeringsagenda van TenneT.

1. 3. Verbetering besluitvormingsproces

Een externe adviseur is gevraagd de totstandkoming van de investeringsagenda van TenneT te valideren. Dit onderzoek is gelijktijdig met deze brief vertrouwelijk met uw Kamer gedeeld. Uit het onderzoek blijkt dat op het moment dat de IP's en het NEP worden vastgesteld geen van de betrokken partijen een gedetailleerd overzicht heeft van de kosten voor implementatie van de investeringsplannen.

De IP's en het NEP worden iedere twee jaar vastgesteld. Met ieder nieuw investeringsplan worden eventuele nieuwe projecten toegevoegd aan de investeringsagenda van TenneT. De kosten daarvan worden pas duidelijk als de netbeheerders, waaronder TenneT, de investeringsplannen verder uitwerken en de individuele projecten ontwerpen en begroten. De nieuwe kosten moeten dan worden toegevoegd aan de al bestaande investeringsagenda. TenneT heeft vervolgens wettelijk gezien slechts heel beperkt ruimte om af te zien van projecten aangezien het in beide landen wettelijk verplicht is de investeringsplannen integraal uit te voeren. In Nederland vloeit de investeringsagenda van TenneT voor een groot deel voort uit de IP's, met de aantekening dat TenneT al wel rekening houdt met vier projecten die onderdeel zijn van het VAWOZ en nog niet zijn opgenomen in het IP Net op Zee. In Duitsland vloeit de investeringsagenda vrijwel volledig voort uit het NEP.

Het kabinet is voornemens te onderzoeken op welke wijze eerder in het proces beter inzicht kan worden verkregen in de kosten van de investeringen die TenneT op grond van die IP's moet doen. Eén van de onderwerpen van het IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur betreft het verbeteren van het integrale besluitvormingsproces. De verwachting is dat het rapport van het IBO begin volgend jaar zal verschijnen. Daarna zal het kabinet zijn reactie geven en zo mogelijk de adviezen bij de voorjaarsbesluitvorming betrekken.

Ook in Duitsland onderzoekt het Nederlandse kabinet hoe inzicht kan worden verkregen in de verwachte kosten voor TenneT van een nieuw NEP. Daarnaast wordt onderzocht welke mogelijkheden TenneT en haar aandeelhouder hebben om hier vervolgens op te kunnen acteren.

De minister van Financiën,

E. Heinen